

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Муніципальне підприємництво»

на тему: **«ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНО-
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОДИНИЦІ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ЮЖНЕ)»**

Виконавець:

Студентка ЦЗВФН

Кузнецова Ксенія Володимирівна _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Фіалковська Анастасія Андріївна _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У пошуках комплексного вирішення соціально-економічних та екологічних проблем розвитку міст та створення комфортного проживання їх мешканців нині перевага надається концепції сталого розвитку міст. Відповідно концепції для запобігання процесам хаотичного розвитку міст ключовими пріоритетами є стратегічне планування, інтегрований розвиток міст, впровадження ідей еко-міст, зелених міст, розумних міст, міст знань.

Актуальність та важливість використання стратегічного підходу до планування сталого розвитку територій в Україні, в першу чергу, обумовлені перевагами цього методу для всіх зацікавлених сторін (влади, бізнесу та громади): підвищення ефективності управлінських рішень на рівні громади та обґрунтованості заходів із соціально-економічного розвитку території; врахування потреб та інтересів великого кола мешканців громади, що залучаються до процесу стратегічного планування; створюються можливості для спільного досягнення цілей соціально-економічного розвитку громади у більш короткі терміни за рахунок об'єднання фінансових, матеріально-технічних та людських ресурсів; максимально повне використання потенціалу громади для активізації економічного зростання територіальної громади.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблеми стратегічного планування розвитку територій розглядалися в наукових роботах як зарубіжних так і українських дослідників. Серед науковців насамперед слід виділити праці таких авторів, як: Полторак В., Протасової Н., Пуцовой А., Сментина Н., Терент'єва О., Шевченко Т., Жабенко Л., Фіалковська А.

Мета кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є формування стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці на базі визначення цілей, завдань, пріоритетів і напрямків сталого економічного та соціального розвитку міста Южне.

Завдання роботи:

- дослідити поняття стратегії економічного розвитку територіальної громади та її змісту;
- охарактеризувати порядок розробки стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці та її змістове заповнення;
- вивчити європейський досвід формування стратегій розвитку міст;
- надати характеристику міста Южне;
- провести SWOT-аналіз соціально-економічного розвитку міста;
- проаналізувати поточну стратегію розвитку;
- запропонувати стратегію - брендинг міста як місця, привабливого для проживання;
- пріоритети соціально-економічного розвитку міста;
- обґрунтувати ефективність управління SMART-містом;
- оцінити ефективність проекту.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та прикладні аспекти стратегічного планування на місцевому рівні.

Об'єктом дослідження є формування стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці міста Южне.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у кваліфікаційної роботі завдань використовувалися такі методи: аналогії, системного аналізу, аналізу і синтезу, індукції та дедукції; економіко-статистичного аналізу: табличні, графічні, SWOT-аналіз, спостереження, опитування.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних і закордонних вчених з питань стратегічного планування місцевого розвитку, офіційні статистичні дані щодо соціальної та економічної ситуації в місті, нормативно-законодавчі акти зі стратегічного планування; аналітичні записки державних інститутів, матеріали Інтернет джерел.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменування) та 26 додатків. Загальний обсяг роботи становить 122 сторінки. Основний зміст викладено на 81 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 17 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні положення щодо провадження концепції SMART CITY викладені в статті: Кузнецова К. В. Впровадження концепції Smart City: світовий досвід та успішні практики в Україні / Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом, 2022. №36. С. 76-81.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи формування стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці»* досліджено поняття стратегії економічного розвитку територіальної громади. Охарактеризовано порядок розробки стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці.

У другому розділі *«Аналіз стратегічного розвитку адміністративно-територіальної одиниці»* надано характеристику сучасного стану міста Южне, проаналізовано поточну стратегію розвитку та виявлено основні проблемні питання розвитку міста, які потребують вирішення.

У третьому розділі *«Економічне обґрунтування напрямів стратегічного розвитку міста Южне»* розкрита ефективність управління SMART-містом, оцінено цільові індикатори стратегії розвитку міста Южне.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження було зроблено такі висновки:

1. Досліджено поняття стратегії економічного розвитку територіальної громади. Стратегія повинна бути як реактивною, тобто допомагати органам місцевого самоврядування адаптувати розвиток території до зовнішніх змін, так і проактивною, тобто спрямовувати дії у потрібному напрямку.

2. Охарактеризовано порядок розробки стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці. У більш загальному вигляді розробка стратегії місцевого розвитку може відбуватися за такими етапами: 1) ініціація та підготовка до планування; 2) оцінювання ситуації та SWOT-аналіз; 3) цілепокладання

(формулювання бачення майбутнього, місії, завдань, складання оперативного плану дій); 4) формування системи моніторингу та оцінювання реалізації стратегії; 5) схвалення і впровадження стратегії

3. Вивчено, що в більшості європейських країн застосовуються дві організаційні форми управління процесами реалізації стратегічних планів.

У першому випадку цю функцію виконує структурний підрозділ муніципалітету, в другому — спеціально створена організація, заснована на принципах приватно-суспільного партнерства.

4. Унікальність міста Южне визначається тим, що місто відноситься до категорії молодих міст заснованих у 1970-80-х рр. для проживання працівників АЕС чи морського порту, в яких у 1989–2014 рр. були найвищі темпи зростання чисельності населення (Mezentsev, 2013), зокрема, у Южному спостерігався максимальний приріст населення – на 204% (Mezentsev, 2017); Южне є малим монофункціональним містом з високим рівнем середньомісячної заробітної плати та низьким рівнем безробіття; з 2016 року у місті інтенсивно здійснюється будівництво нового житла, в основному класу «комфорт» і «бізнес»; з 2000-х рр. у місті відбувається диверсифікація економічної діяльності.

5. Побудовано SWOT-матрицю, яка дозволила виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, які мають стратегічне значення для міста Южне. Взаємозв'язки дозволили сформулювати порівняльні переваги, виклики і ризики, які є основою для стратегічного вибору, формулювання стратегічних та операційних цілей розвитку області на довгострокову перспективу.

6. Проаналізувавши, поточну стратегію розвитку виявили основні проблемні питання розвитку громади, які потребують вирішення:

- будівництво реабілітаційного центру для осіб з інвалідністю.
- будівництво загальноосвітньої школи, мікрорайон 1.2 м.Южне.
- будівництво територіального центру соціального обслуговування
- необхідність реконструкції міських очисних споруд стічних зливових вод;
- необхідність берегоукріплення вдовж узбережжя міста протяжністю близько 1500 метрів;
- недосконалі інфраструктурні об'єкти водопровідної мережі
- будівництво майданчиків для збору побутового сміття.
- збільшення договірної потужності споживання електричної енергії;
- підключення будівлі до системи водопостачання;
- ремонт водостічної та снігозатримуючої систем;
- благоустрій території НВК;
- освітлення території, встановлення лавок та урн для сміття, висадження зелених насаджень, ремонт альтанок, ремонт штучного покриття дитячих майданчиків.

7. Побудова бренду міста Южне піддається загальним законам маркетингу, а його ефективність залежить від ступеня розвитку певних чинників: – активність і показність місцевого лідера; – участь міста у заходах щодо регіонального та міжрегіонального значення; – міжнародне співробітництво міста; – рівень

інформатизації суспільства. Просування на регіональному, міжрегіональному та міжнародному рівні, започатковує зручні умови для розвитку вітчизняного підприємництва, допомагає розвитку економіки міста у вирішенні більшості питань і проблем, пов'язаних з їх діяльністю. Створення міцного та сильного бренду міста сприятиме розвитку його економіки та може стати фундаментом стратегічного розвитку міста в тривалій перспективі.

8. Обґрунтована ефективність управління SMART-містом. На основі дослідження зарубіжного досвіду використання технології «Smart city» було виокремлено ряд переваг, які сприятимуть економічному піднесенню при її адаптації в реалії міста, а саме: підвищення конкурентоспроможності міста на глобальному ринку; позиціонування міста як висококультурного, технологічного осередку для приваблення туристів, розвитку іміджу міста; забезпечення громадян всебічною інформатизацією та цифровізацією усіх процесів, які відбуваються у місті, задля покращення стану їх життя; створення нових систем баз даних для підвищення обізнаності людей в справах міста; пришвидшення переходу до систем електронного документообігу в будь-яких сферах діяльності людини; мінімізація використання людських ресурсів стосовно механічної праці; максимізація технологічної потужності міста; розвиток інфраструктурних об'єктів; збільшення використання екологічно чистих джерел енергії; стабілізація роботи державного управління; налагодження системи зворотного зв'язку між громадянами та представниками влади; підвищення цифрової обізнаності громадян.

9. Ефективність проекту було оцінено цільовими індикаторами стратегії розвитку міста Южне. Індикатори були згруповані за оперативними цілями Стратегії. В основі більшості наведених індикаторів лежать методики державних органів статистики. Прогнозні значення індикаторів у 2027 році були визначені на основі вивчення динаміки відповідних показників.

АНОТАЦІЯ

Кузнецова К.В., «Формування стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці (на прикладі м. Южне)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньо-професійною програмою «Муніципальне підприємництво». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглянуто необхідність та основні завдання стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці, вивчення європейського досвіду формування стратегій розвитку міст.

Представлено аналіз функціонування малого монофункціонального міста.

Показано ефективне управління SMART-містом, оцінено ефективність та ризики діяльності зі стратегічного розвитку.

Ключові слова: мале місто, монофункціональне місто, Южне, SMART-місто, брендинг міста.

ANNOTATION

Kuznetsova K.V., «Formation of a development strategy for an administrative-territorial unit (on the example of the Yuzhny City)».

Thesis for Master degree in specialty 076 «Entrepreneurship, Trade and Exchange Activity» under the master's program "Municipal entrepreneurship". – Odesa National Economic University. – Odesa, 2022.

The work considers the necessity and main tasks of the development strategy of the administrative-territorial unit, the study of European experience in the formation of city development strategies.

An analysis of the functioning of a small monofunctional city is presented.

The effective management of the SMART-city is shown, the effectiveness and risks of strategic development activities are assessed.

Key words: small city, monofunctional city, Yuzhne, SMART-city, city branding.